

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja

Druk nr 2110

Warszawa, 11 grudnia 2013 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks wyborczy.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Michała Kabacińskiego.

(-) Maciej Banaszak; (-) Piotr Paweł Bauć; (-) Robert Biedroń; (-) Jerzy Borkowski; (-) Jan Cedzyński; (-) Artur Dębski; (-) Marek Domaracki; (-) Wincenty Elsner; (-) Łukasz Gibała; (-) Artur Górczyński; (-) Anna Grodzka; (-) Michał Kabaciński; (-) Witold Klepacz; (-) Krzysztof Kłosowski; (-) Henryk Kmiecik; (-) Sławomir Kopyciński; (-) Roman Kotliński; (-) Łukasz Krupa; (-) Jacek Kwiatkowski; (-) Andrzej Lewandowski; (-) Tomasz Makowski; (-) Małgorzata Marcinkiewicz; (-) Jacek Najder; (-) Michał Tomasz Pacholski; (-) Janusz Palikot; (-) Wojciech Penkalski; (-) Andrzej Piątak; (-) Zofia Popiołek; (-) Marek Poznański; (-) Andrzej Rozenek; (-) Adam Rybakowicz; (-) Armand Kamil Ryfiński; (-) Paweł Sajak; (-) Marek Stolarski; (-) Maciej Wydrzyński.

projekt

USTAWA

z dnia 2013 r.

o zmianie ustawy — Kodeks wyborczy

Art. 1. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 w § 1 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej – obywatel polski, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 16 lat oraz obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 16 lat, oraz stale zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;”;

2) w art. 26 § 3 otrzymuje brzmienie:

§ 3.1. Jeżeli głosowanie przeprowadza się w ciągu dwóch dni, dla osób kończących 18 lat w drugim dniu głosowania sporządza się dodatkowy spis.

2. Jeżeli głosowanie przeprowadza się w ciągu dwóch dni, dla osób kończących 16 lat w drugim dniu głosowania sporządza się dodatkowy spis.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 26, poz. 134, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881, Nr 149, poz. 889, Nr 171, poz. 1016 i Nr 217, poz. 1281 oraz z 2012 r. poz. 849, 951 i 1529.

Uzasadnienie

I. Wyjaśnienie celu ustawy

Przedmiotem projektu jest nowelizacja ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.), która ma na celu obniżenie cenzusu wieku czynnego prawa wyborczego do lat 16 w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyżej wymieniona inicjatywa ustawodawcza nie wymaga zmiany Konstytucji RP, gdyż z brzmienia jej art. 62 ust. 1 wynika, że cenzus wieku czynnego prawa wyborczego, tj. 18 lat odnosi się do prawa wybierania: Prezydenta RP, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego. W ocenie projektodawców obniżenie cenzusu wieku czynnego prawa wyborczego do lat 16 powinno nastąpić także w odniesieniu do wyborów ww. organów, co jednak jak wynika z obecnej arytmetyki parlamentarnej jest trudne do przeprowadzenia.

Zaproponowana regulacja mogłaby być swoistym testem i przekonać sceptyczną część parlamentu do stosownej zmiany Konstytucji RP w wyżej omówionym zakresie. W rozwiniętych demokracjach można bowiem zaobserwować wyraźną tendencję do zagwarantowania jak największej liczbie obywateli dostępu do praw wyborczych. Pionierem w tym zakresie wśród państw europejskich jest Austria, gdzie czynne prawo wyborcze przysługuje osobom od 16 roku życia. Poza Europą 16- i 17-latkowie mają prawo głosować w wyborach powszechnych m.in. w Brazylii, Ekwadorze i Nikaragui. Ponadto 17-latkowie, a także osoby pozostające w związku małżeńskim bez względu na wiek są uprawnieni do głosowania w Indonezji.²

Od kilku lat na forum państw UE toczy się ożywiona debata nad tym, czy przyznawanie prawa głosu po ukończeniu 16-stu, a nie 18 -stu lat, stanie się nowym standardem prawa wyborczego w Europie. Za przykład może tu posłużyć wniosek złożony w 2009 r. przez kilkunastu członków Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy

² M. Waszak, I. Zbieranek, *Propozycja obniżenia wieku czynnego prawa wyborczego do 16 lat. Wybrane zagadnienia*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2010.

domagających się zmiany cenzusu wieku do granicy 16 lat. Komisja Spraw Konstytucyjnych Parlamentu Europejskiego w kadencji 2004-2009 w przygotowanych przez siebie propozycjach reformy prawa wyborczego zawarła także postulat obniżenia wieku czynnego prawa wyborczego do lat 16. Przygotowany został również projekt sprawozdania ws. wniosku PE do Rady dotyczącego zmiany „Aktu o wyborach” z 1976 roku (aktu który wyznacza wspólne ramy przeprowadzania wyborów do PE w państwach członkowskich). Zmiany te mają na celu zatrzymanie trendu malejącej frekwencji wyborczej i wzmocnienie funkcji przedstawicielskiej PE poprzez przygotowanie prawnej oraz instytucjonalnej podstawy do wykształcenia się jednego, europejskiego elektoratu. Warto podkreślić, iż punkt o głosowaniu 16-latków znalazł się również w symbolicznej deklaracji młodzieży, podpisanej z okazji 50-tej rocznicy Traktatów Rzymskich.³

Należy zauważyć, iż - 16 lat to wiek, w którym młodzi ludzie zaczynają wykazywać się dojrzałością i samodzielnością sądów. Należy zauważyć, iż prawo obejmuje i traktuje 16-latków jak ludzi dojrzałych jeśli chodzi o kwestie odpowiedzialności karnej, pracy zarobkowej czy nawet zawarcie małżeństwa. W takim razie dlaczego nie przyznać grupie wiekowej 16-17 lat czynnego prawa wyborczego. Zwłaszcza, że w życiu społecznym można zaobserwować zauważalną zmianę w mentalności i dojrzałości młodych ludzi. W szczególności zjawisko to obrazuje coraz większe zaangażowanie osób młodych w działalność stowarzyszeń, fundacji oraz młodzieżówek partii politycznych. Ponadto skoro partie polityczne tworząc organizacje młodzieżowe pozwalają, aby ich członkami były osoby poniżej 18 roku życia (najczęściej 16 lat), to oznacza to, że osoby w wieku 16,17 lat kwalifikują się do tego, aby przyznać im czynne prawo wyborcze.

Warta jest też podkreślenia coraz większa dostępność do informacji i świadomości obywatelskiej ludzi młodych, poprzez strony internetowe i portale społecznościowe, gdzie mogą oni (w przeciwieństwie do wielu starszych przedstawicieli społeczeństwa) świadomie i odpowiedzialnie kształtować swoje poglądy.

II. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie oraz wskazanie różnic pomiędzy dotychczasowym a przewidywanym stanem prawnym

Aktualnie obowiązujące przepisy nie regulują kwestii będącej przedmiotem niniejszego projektu. W przeszłości w polskim systemie prawnym również nie było nigdy

³ Tamże.

tego typu uregulowań. Zatem zaproponowane rozwiązanie można uznać za nowatorskie, a nawet rewolucyjne, które z pewnością przyczyni się do budowy wizerunku Polski jako nowoczesnego państwa europejskiego.

III. Przedstawienie oczekiwanych skutków społecznych, gospodarczych, finansowych i prawnych

Wejście w życie projektowanej ustawy ma doniosłe znaczenie społeczne, gdyż zaktywizuje udział młodych ludzi w życiu publicznym i zapewni im realny wpływ na ich przyszłość osobistą i przyszłość państwa. Regulacja nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Proponowane regulacje prawne nie będą miały wpływu na sytuację gospodarczą i rozwój regionalny.

IV. Źródła finansowania jeżeli projekt niesie obciążenia dla budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego

Projekt nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

V. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Nowelizacja przepisów przedmiotowej ustawy nie wymaga wydania aktów wykonawczych.

VI. Informacja o odbytych konsultacjach społecznych

Projekt ustawy nie był poddany konsultacjom społecznym w rozumieniu art. 34 ust. 3 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

VII. Oświadczenie o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty wiążącymi przepisami prawa Unii Europejskiej i nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Warszawa, 20 grudnia 2013 r.

BAS-WAPEiM-3150/13

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia prawna w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej
poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Kabaciński)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy przewiduje nowelizację ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, ze zm.). Zmiany dotyczą obniżenia wieku, w którym nabywa się czynne prawo wyborcze w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Obecnie wiek ten wynosi 18 lat, natomiast projekt przewiduje nabycie czynnego prawa wyborczego z dniem ukończenia 16 lat.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy wskazać następujące akty prawa Unii Europejskiej:

- art. 20 ust. 2 lit. b oraz art. 22 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz art. 39 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 326 z 22.10.2012 r., s. 391), które przyznają obywatelom Unii m.in. prawo do głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w państwie członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa,
- Akt dotyczący wyboru członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/10, ze zm.), który określa zasady przeprowadzania wyborów do Parlamentu Europejskiego, jednak nie określa wieku, w którym nabywa się czynne prawo wyborcze,

- dyrektywę Rady 93/109/WE z dnia 6 grudnia 1993 r. ustanawiającą szczegółowe warunki wykonywania prawa do głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami (Dz. Urz. WE L 329 z 30.12.1993 r. s. 34, ze zm.), która w art. 3 kwestię uregulowania wieku, w którym nabywa się prawa wyborcze w wyborach do parlamentu Europejskiego pozostawia państwom członkowskim.

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy projektu ustawy nie naruszają prawa Unii Europejskiej.

IV. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy nie narusza prawa Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 20 grudnia 2013 r.

BAS-WAPEiM-3151/13

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Kabaciński) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt ustawy przewiduje nowelizację ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, ze zm.). Zmiany dotyczą obniżenia wieku, w którym nabywa się czynne prawo wyborcze w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Obecnie wiek ten wynosi 18 lat, natomiast projekt przewiduje nabycie czynnego prawa wyborczego z dniem ukończenia 16 lat.

Poselski ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

RZECZPOSPOLITA POLSKA

PROKURATOR GENERALNY

PG VII G 025/6/14

Warszawa, dnia 22.01. 2014 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu ... 22.01.2014

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Stanisław Pociąg

W nawiązaniu do pisma z dnia 8 stycznia 2014 r. nr GMS –WP- 173-7/14, przy którym przekazano poselski **projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy**, uprzejmie informuję o braku uwag do projektowanego aktu normatywnego, którego przedmiot pozostaje poza obszarem działania prokuratury.

Przedłożony do oceny *projekt* zakłada obniżenie wieku czynnego prawa wyborczego do Parlamentu Europejskiego – do lat 16.

W aktualnym stanie prawnym, zgodnie z art. 10 § 1 pkt 2 *ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy* (Dz. U. nr 21, poz. 112 z późn.zm.), w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej może brać udział obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 18 lat oraz obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat, oraz stale zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Z uwagi na okoliczność, iż wiek umożliwiający skorzystanie z czynnego prawa wyborczego w wyborach do Parlamentu Europejskiego określa ustawodawstwo zwykłe (w przeciwieństwie do prawa udziału w referendum oraz prawa uczestnictwa w wyborach prezydenckich, parlamentarnych i samorządowych, które stanowią materię konstytucyjną uregulowaną w art. 62 Konstytucji), ewentualne zmiany w tym zakresie uzależnione są jedynie od woli ustawodawcy.

Projekt nie budzi zatem wątpliwości w zakresie zgodności proponowanych w nim regulacji z Konstytucją.

Z szacunkiem
A. Seremet
Andrzej Seremet